

Найнижчий рівень гостроти конкуренції – в спиртовиробництві. Це, на нашу думку, пояснюється специфікою галузі, оскільки як такої конкуренції не може спостерігатися в умовах тотального контролю рівня виробництва та розподілу спирту.

Проведення подібного аналізу в межах регіону дозволяє визначити вхідні бар'єри, привабливість того чи іншого ринку, розробити адекватну маркетингову стратегію як для окремого підприємства, так і для галузі в цілому.

Список використаної літератури:

1. Портер М. Международная конкуренция / Под ред. и с предисл. В.Д.Щетинина / Пер. с англ. – М.: Международные отношения, 1993. – 896с.
2. Портер М.Е. Стратегія конкуренції: Пер. з англ. А.Олійник, Р.Скільський. – К.: Основи, 1998. – 390с.
3. Азоев Г.Л. Конкуренция: Анализ, стратегия и практика. - М.: Центр экономики и маркетинга, 1996. – С. 115-167.

Вікторія Чорнодон

Технологічно-промисловий коледж

Вінницького державного аграрного університету

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ІНВЕСТИЦІЙ ЯК ОСНОВА ВІДРОДЖЕННЯ ПРОМИСЛОВОГО САДІВНИЦТВА

Прекрасний край Поділля здавна вважається великим садівничим центром України. Проте в період переходу до ринкових умов господарювання в садівництві склалася негативні явища: зменшилися обсяги виробництва продукції, різко скоротилися площі насаджень до критичного рівня, знизилася темпи їх відтворення. У більшості господарств садівництво перетворилося з високорентабельної у збиткову галузь. Саме садівницькі підприємства опинилися в незвичайній для себе економічній ситуації. Раніше високі фіксовані ціни на плоди забезпечували високу рентабельність їх виробництва, навіть при надто низькій продуктивності насаджень. В нових умовах господарювання для одержання прибутків значно підвищується планка врожайності плодівих насаджень. У промисловому садівництві найгострішою нині є проблема фінансового забезпечення його поступу. Передусім це стосується проблеми інвестицій у створення (відтворення) насаджень й загалом формування належної виробничої інфраструктури.

Виробництво продукції садівництва все більше зосереджується в дрібних господарствах населення, що з огляду на виняткову важливість врахування рівнів продуктивності праці, це явище можна трактувати лише як крок назад, регрес. Спадом виробництва плодів і ягід значною мірою пояснюється й

зниження рівнів споживання цієї продукції однією людиною в рік — з 47,4 кг у 1990 р. до 28,8 кг у 2003 р., в розвинених країнах світу вже традиційно склався досить високий рівень споживання плодів і ягід — у межах 100 – 160 кг однією людиною в рік.

Аналіз динаміки капітальних вкладень у створення плодоягідних насаджень, свідчить що в останні роки їх обсяг не перевищує 8-10 % від прогнозованої потреби. В промисловому садівництві країни створився дуже тривалий інвестиційний вакуум. То ж у найближчій перспективі марно сподіватися на інноваційні зрушення в садівництві без вагомих інвестиційних ін'єкцій у галузь.

Критичний огляд опублікованих праць, аналіз чинних законодавчих актів, оцінка сучасного інвестиційного клімату в садівництві дають підставу виділити в даний час та найближчу перспективу такі основні джерела інвестицій у створення (відтворення) плодоягідних насаджень й загалом формування виробничої інфраструктури галузі :

- 1) внутрішньогосподарські нагромадження на основі високоефективного ведення садівництва. В перспективі такі нагромадження мають стати імперативним джерелом інвестицій для розширеного відтворення в галузі. Вже тепер прибутковість садівництва досягається за врожайності плодів зерняткових культур — 15-20 т/га, ягід — 6-8 т/га. За врожайності яблук 20 т/га собівартість одного центнера їх становитиме 67 грн., а мінімальна ціна реалізації їх — 88 грн. В такому разі прибуток з 1 га яблуневого саду на рівні 4,2 тис. грн., а ягід за врожайність 8 т/га — відповідно 8 тис. грн.;
- 2) амортизаційний фонд має бути одним із основних джерел інвестицій. Проте за чинного механізму амортизації цей фонд здебільшого не використовується за прямим призначенням. Для того, щоб такий фонд за всі роки продуктивного використання насаджень за обсягом відповідав відновлювальній вартості насаджень, конче потрібно удосконалювати механізм їх амортизації, зокрема, через врахування таких конкретних позицій: а) чинний механізм амортизації є чисто фіксальним, бо амортизаційний фонд формується загалом по господарству, без пооб'єктної диференціації. Через те він й не виконує притаманну йому функцію фінансового джерела для відтворення конкретних видів насаджень. З цією метою доцільно у садівницьких підприємствах амортизацію насаджень справляти за нормами 1991 р., які є ідентичними з нормативною тривалістю продуктивного використання конкретних видів плодкових і ягідних насаджень. Подібними є позиції науковців Кісіля М.І. і Кірейцева Г.Г. Вони відзначають, що інвестиційні процеси мають цілковито відповідати особливостям відтворення основних засобів виробництва, лише в такому разі амортизаційний фонд стане реальним ресурсом цільового призначення; б) здійснити інвентаризацію плодоягідних насаджень та індексацію їх балансової вартості з врахуванням оцінки сучасного стану насаджень і нормативної відновлювальної вартості. За даними Держкомстату України балансова

вартість 1 га багаторічних насаджень у 2002р. становила 3308 грн., або ж була майже в 10 разів нижчою за відновлювальну вартість. З врахування породної структури плодючих насаджень у с.-г. підприємствах країни в 2002 р. пересічна норма з балансової вартості їх становила 6 % (в т. ч. зерняткові і кісточкові культури — 5,8 %, горіхоплідні — 2,5 % і ягідники — 16,7 %). Відтак, щорічні амортизаційні відрахування з балансової вартості 1 га плодючих насаджень становитимуть 118,5 грн., (3308 x 6 %) а за 17,4 років нормативної тривалості продуктивного використання їх акумулюється лише 3454 грн. (17,4 x 198,5), що становитиме лише 10,8 % їх відновлювальної вартості (3454 : 32000), що свідчать про потребу індексації багаторічних насаджень. Звичайно, це призведе до збільшення частки амортизації у собівартості плодів і ягід. Але нам важливо найоб'єктивніше унормувати процеси відтворення насаджень, тобто найповніше враховувати як технологічні, так і фінансові аспекти інвестицій.

Сформований таким чином амортизаційний фонд має цілковито спрямовуватися на створення (відтворення) конкретних видів насаджень. Лише в такому разі сповна враховуватимуться реноваційні особливості кожної плодової та ягідної культури, тобто сповна реалізується теоретична сутність амортизації цих основних засобів виробництва;

- 3) найповніше використання позитивних прикмет (ознак) ряду типів насаджень, помологічних сортів і культур. Суть цих прикмет полягає в природній особливості культур, сортів забезпечувати в процесі продуктивного використання швидкий обіг капіталу та високі темпи його нагромадження;
- 4) активізація задіяння державного протекціонізму, основними складовими якого мають бути: а) радикальне розширення місткості внутрішнього ринку плодів і ягід через підвищення платоспроможного попиту населення на цю продукцію; опрацювання та реалізація заходів, спрямованих на кардинальне збільшення експорту свіжих плодів і продуктів їх промислового перероблення. Аналіз даних Держкомстату свідчить про пряму залежність рівнів споживання плодів і ягід від середньодушового річного доходу. В родинях з середньодушовим доходом в 180 грн. (нижча група) споживається в рік 3,1 кг плодів, а в родинях з доходом 4140 грн. (найвища група) відповідно — 71,4 кг плодів в рік. В родинях із середньодушовим доходом 4140 грн. рівень споживання плодів і ягід в 2,3 раза перевищував пересічний рівень їх споживання (31,2 кг); б) виділення бюджетних асигнувань на створення плодкових і ягідних насаджень хоча б в межах 10 % від потреб (це 30-35 млн. грн.); в) надання пільгових довгострокових кредитів в обсязі 50-60 млн. грн. з поверненням їх через 4-6 років для плодкових культур і через 2-3 роки для ягідників (після вступлення в товарне плодоношення). Водночас добре було б задіяти повну компенсацію державою банківських кредитних ставок. Особливо це важливо для підприємств,

які започатковують товарне садівництво; г) на ближчу перспективу зберегти дію Закону “Про 1% збір від реалізації алкогольних напоїв і пива на розвиток садівництва, виноградарства і хмелярства”, розподіл цих коштів має бути цілковито прозорим. З цією метою проекти та бізнес-плани створення насаджень мають підлягати науковій експертизі; 5) використання зарубіжних інвестицій. В умовах сучасного хронічного дефіциту інвестицій в галузі садівництва важливим джерелом їх нагромадження може бути активізація залучень зарубіжних підприємців до вкладання коштів у сферу промислового перероблення плодів і ягід, а відтак зростає й їх пропозиція. Про це переконливо свідчить досвід функціонування спільних підприємств з виробництва і перероблення садівницької продукції у Вінницькій, Хмельницькій, Тернопільській, Львівській областях, Ар Крим. Спільне австрійсько-українське підприємство ОБСТ “Поділля”, що з 1997р. функціонує в м.Вінниці, плодпереробний завод якого спроможний переробити в рік до 400 тис.т. сировини, щорічно виділяє значні кошти на створення сировинних зон. Приміром, у ТОВ с.Лука Мелешківська (Вінницький район) цим спільним підприємством вкладено в останні роки інвестицій в розвиток садівництва в обсязі 11,2 млн.грн. (закладено сад на площі 100 га).

Перспективним вбачається й формування нової організаційної структури в промисловому садівництві — орендні відносини. Йдеться передусім, про оренду землі та плодкових насаджень плодпереробними заводами. Відтак забезпечується виробництво сировини за потрібними обсягами та належного якісного складу. Орендар-завод інвестує створення (відтворення) насаджень. Прикладом такої структури є ЗАТ “Адамс” (м. Камам’янець Подільський, Хмельницької обл.).

Великомаштабне виробництво плодів і ягід для найповнішого забезпечення внутрішнього ринку і радикального збільшення їх експорту — це в перспективі реальні значні надходження коштів у бюджет країни. Основною передумовою цього в даний час є активізація процесів створення (відтворення) насаджень, що зумовлює потребу найповнішого використання усіх джерел на формування стартового капіталу в садівництві аграрних формувань.

Список використаної літератури:

1. Агропромисловий комплекс України : стан, тенденція та перспективи розвитку (випуск 5) . За ред. Саблука — К.: ІАЕ УААН, 2002.
2. Кісіль М.І. Тенденції і напрями активізації аграрного інвестиційного процесу. Економіка АПК, №4, 2002.
3. Кірейцев Г.Г. Формування нової системи амортизації в Україні. Облік і фінанси АПК, №1, 2004.
4. Кондратенко П.В., Шестопись О.М. “Основні організаційно-економічні та технологічні чинники ринкової адаптації промислового садівництва. Садівництво, Вип. 54.2002.